ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2012. gada 12. septembrī[1]

Lieta C-300/11

ZZ
pret
Secretary of State for the Home Department

(Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Apvienotā Karaliste) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā — Lēmums, ar kuru Savienības pilsonim tiek aizliegts ieceļot dalībvalsts teritorijā valsts drošības apsvērumu dēļ — Pienākums informēt attiecīgo pilsoni par šāda lēmuma pamatojumu — Izpaušana pretēji valsts drošībai — Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 30. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvā 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK[2].

2. Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *ZZ* un *Secretary of State for the Home Department* (iekšlietu ministrs, turpmāk tekstā – "*Secretary of State*") par pēdējā lēmumu, ar kuru *ZZ* tika liegts ieceļot Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajā Karalistē valsts drošības apsvērumu dēļ un ar kuru tika nolemts *ZZ* izraidīt.

3. Lūdzot Tiesai nolemt, ciktāl dalībvalsts var, atsaucoties uz nepieciešamību saistībā ar valsts drošības prasībām, atteikties izpaust Savienības pilsonim valsts drošības pamatojumu, kas attaisno attiecīgās valsts pret šo pilsoni piemēroto izraidīšanu, izskatāmā lieta attiecas uz delikātu jautājumu par taisnīga līdzsvara panākšanu starp, no vienas puses, valsts nepieciešamību aizsargāt tās būtiskās drošības intereses un, no otras puses, Savienības pilsoņiem noteikto procesuālo tiesību nodrošināšanu.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV L 158, 77. lpp., un labojumi OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – *Savienības tiesības*

4. Atbilstoši Direktīvas 2004/38/EK 27. panta 1. un 2. punktam:

"1. Ievērojot šīs nodaļas noteikumus, dalībvalstis neatkarīgi no valstiskās piederības drīkst ierobežot Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ. Šādus apsvērumus neizmanto ekonomiskos nolūkos.

2. Pasākumi, ko veic sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, atbilst proporcionalitātes principam un pamatojas tikai uz attiecīgā indivīda personisko darbību. Iepriekšējas krimināla sodāmības pašas par sevi nav pamatojums šādu pasākumu veikšanai.

Attiecīgā indivīda personiskajai rīcībai jārada patiesi, attiecīgajā brīdī esoši un pietiekami nopietni draudi, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm. Nav pieņemami apsvērumi, kas atdalīti no konkrētā gadījuma iezīmēm vai pamatojas uz vispārējas prevencijas apsvērumiem."

5. Atbilstoši šīs direktīvas 28. panta 2. un3. punktam:

"2. Uzņēmēja dalībvalsts nedrīkst pieņemt lēmumu par tādu Savienības pilsoņu vai viņu ģimenes locekļu izraidīšanu neatkarīgi no valstiskās piederības, kuriem ir tiesības pastāvīgi uzturēties tās teritorijā, izņemot nopietnu sabiedriskās vai valsts drošības apsvērumu dēļ.

3. Lēmumu par izraidīšanu nedrīkst pieņemt pret Savienības pilsoņiem neatkarīgi no valstiskās piederības, izņemot, ja lēmums pamatojas uz nopietniem valsts [sabiedriskās] drošības apsvērumiem, ko definējušas dalībvalstis, ja pilsoņi:

a) ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī iepriekšējos desmit gadus [..]."

6. Minētās direktīvas 30. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Attiecīgajām personām rakstiski paziņo visus lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar 27. panta 1. punktu, tā, lai viņām būtu saprotams to saturs un radītās sekas.

2. Attiecīgās personas precīzi un plaši informē par sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumiem, uz kuriem pamatojas par viņiem pieņemtais lēmums, izņemot, ja tas ir pretēji valsts drošības interesēm."

7. Attiecībā uz procesuālajām garantijām Direktīvas 2004/38 31. pantā ir paredzēts:

"1. Uzņēmējā dalībvalstī attiecīgajām personām jābūt piekļuvei juridiskajām un vajadzības gadījumā administratīvajām pārsūdzības procedūrām, lai pārsūdzētu vai pieprasītu izskatīt tiesā jebkādu lēmumu, kas pieņemts pret šīm personām sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ.

[..]

3. Pārsūdzības procedūrās tiek pārbaudīta lēmuma likumība, kā arī fakti un apstākļi, ar kuriem pamatots ierosinātais pasākums. Tām jānodrošina, ka lēmums nav nesamērīgs, jo īpaši, ņemot vērā 28. pantā noteiktās prasības.

4. Dalībvalstis drīkst izraidīt attiecīgo indivīdu no savas teritorijas, kamēr vēl noris pārsūdzības procedūra, bet tās nedrīkst liegt indivīdam aizstāvēt sevi personiski, izņemot gadījumus, kad viņa/viņas ierašanās varētu radīt nopietnas problēmas sabiedriskajai kārtībai vai valsts drošībai vai ja pārsūdzība vai jautājuma izskatīšana tiesā ir saistīta ar aizliegumu ieceļot to teritorijā."

B – *Anglijas tiesības*

1) Ieceļošana un aizliegums ieceļot Apvienotās Karalistes teritorijā

8. Valsts tiesībās Direktīva 2004/38 ir transponēta ar 2006. gada noteikumiem par imigrācijas tiesībām (Eiropas Ekonomikas zona) (*Immigration* (*European Economic Area*) *Regulations 2006*, turpmāk tekstā – "Noteikumi par imigrācijas tiesībām"). Atbilstoši Noteikumu par imigrācijas tiesībām 11. panta 1. un 5. punktam:

"(1) [Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ)] pilsonim tiek atļauts ieceļot Apvienotās Karalistes teritorijā, ja viņš ieceļojot uzrāda EEZ valsts izdotu derīgu personas apliecību vai pasi.

[..]

(5) Tomēr šis pants ir piemērojams, ievērojot 19. panta 1. [punktu] [..]."

9. Šo noteikumu 19. panta ar nosaukumu "Aizliegums ieceļot Apvienotās Karalistes teritorijā un izraidīšana" 1. punktā ir noteikts:

"Personai netiek atļauts ieceļot Apvienotās Karalistes teritorijā, piemērojot 11. pantu, ja ieceļošanas aizliegums atbilstoši 21. pantam ir pamatots ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumiem."

10. Minēto noteikumu 25. pantā ir paredzēts:

"(1) Šajā nodaļā:

[..]

"Komisija" ir Komisija, kas paredzēta 1997. gada likumā par [īpašo komisiju imigrācijas apelācijas lietās (*Special Immigration Appeals Commission Act 1997*, turpmāk tekstā – "*SIAC* likums") [..]."

11. Noteikumu par imigrācijas tiesībām 28. pantā ir paredzēts:

"(1) Komisijā var iesniegt apelācijas sūdzību par EEZ lēmumu, kad ir piemērojams 2. vai 4. punkts.

[..]

(4) Šis punkts ir piemērojams, ja *Secretary of State* apliecina, ka EEZ lēmums ir ticis pilnībā vai daļēji pieņemts, balstoties uz informāciju, kas, viņaprāt, nav izpaužama publiski,

(a) pamatojoties uz valsts drošības apsvērumiem;

[..]

(8) [*SIAC*] likums ir piemērojams apelācijas sūdzībām, kas iesniegtas Komisijā, pamatojoties uz šiem noteikumiem, kā arī tas ir piemērojams apelācijas sūdzībām, kas iesniegtas, pamatojoties uz minētā likuma 2. pantu, kad ir piemērojams minētā panta 2. punkts (apelācijas sūdzība par lēmumu imigrācijas jomā), izņemot minētā punkta (i) apakšpunktu."

2) Apelācijas sūdzībām par lēmumu, ar kuru aizliegts ieceļot, piemērojamie noteikumi

12. Atbilstoši *SIAC* likuma 1. panta 3. punktam komisija ir augstākā tiesa.

13. Minētā likuma 5. panta 1., 3. un 6. punktā ir paredzēts:

"(1) Lord Chancellor [Lords kanclers] var izdot noteikumus

[..]

(3) Šajā pantā paredzētie noteikumi var it īpaši:

(a) paredzēt, ka procedūra Komisijā var noritēt, neizpaužot sūdzības iesniedzējam lēmuma, kas ir apelācijas sūdzības priekšmets, pilnīgu pamatojumu,

[..]

(6) Sagatavojot šajā pantā paredzētos noteikumus, *Lord Chancellor* jo īpaši ņem vērā:

(a) nepieciešamību nodrošināt, ka lēmumi, kas ir apelācijas sūdzības priekšmets, tiek atbilstoši pārbaudīti, un

(b) nepieciešamību nodrošināt, ka informācija netiek izpausta pretēji vispārējām interesēm."

14. *SIAC* likuma 6. pantā ir paredzēta īpašu advokātu izraudzīšana. Šajā ziņā šī likuma 6. panta 1. punktā ir noteikts, ka *Attorney General* var izraudzīties personu, kas ir tiesīga praktizēt *High Court of Justice* [Augstākajā tiesā] (Apvienotā Karaliste), lai "pārstāvētu sūdzības iesniedzēja intereses visos procesos, kuri noris [īpašajā komisijā imigrācijas apelācijas lietās (turpmāk tekstā – "*SIAC*")] un kuros ir liegta apelācijas sūdzības iesniedzēja un visu viņa juridisko pārstāvju piedalīšanās". Minētā likuma 6. panta 4. punktā turklāt ir paredzēts, ka šī persona "nav atbildīga pret personu, kuras intereses [viņai] ir uzticēts pārstāvēt".

15. Īpašās komisijas imigrācijas apelācijas lietās 2003. gada procesuālo noteikumu (*Special Immigration Appeals Commission (Procedure) Rules 2003*, turpmāk tekstā – "*SIAC* procesuālie noteikumi") 4. panta 1. un 3. punktā ir noteikts:

"(1) Savu funkciju izpildē Komisija nodrošina, ka informācija netiek izpausta pretēji valsts drošības interesēm [..]

[..]

(3) Ievērojot 1. un 2. punktu, Komisijai ir jāgūst pārliecība, ka tās rīcībā esošie materiāli sniedz tai iespēju pieņemt atbilstošo lēmumu lietā."

16. *SIAC* procesuālo noteikumu 10. pantā ir paredzēts:

"(1) Ja *Secretary of State* vēlas iebilst pret apelācijas sūdzību, viņam ir jāiesniedz Komisijā:

(a) paziņojums, norādot pierādījumus, uz kuriem viņš balsta savu iebildumu pret apelācijas sūdzību; un

(b) visu viņam zināmo attaisnojošo informāciju.

(2) Ja vien *Secretary of State* neiebilst izpaust paziņojumu sūdzības iesniedzējam vai viņa pārstāvim, viņam vienlaikus ar paziņojuma iesniegšanu Komisijā jānosūta kopija arī sūdzības iesniedzējam.

(3) Ja *Secretary of State* iebilst pret saskaņā ar 1. punktu iesniegtā paziņojuma izpaušanu sūdzības iesniedzējam vai viņa pārstāvim, ir piemērojams 37. un 38. pants.

[..]"

17. Attiecībā uz *SIAC* likuma 6. pantā paredzētajām īpašā advokāta funkcijām, *SIAC* procesuālo noteikumu 35. pantā ir paredzēts šādi:

"Īpašā advokāta pienākums ir pārstāvēt sūdzības iesniedzēja intereses:

(a) sniedzot apsvērumus Komisijai visās sēdēs, kurās ir liegta sūdzības iesniedzēja un viņa pārstāvju piedalīšanās;

(b) iesniedzot pierādījumus un veicot liecinieku noklausīšanos sacīkstes veidā šo sēžu laikā; un

(c) sniedzot rakstveida apsvērumus Komisijai."

18. Saistībā ar saziņu starp sūdzības iesniedzēju un īpašo advokātu *SIAC* procesuālo noteikumu 36. pantā ir paredzēts šādi:

"(1) Īpašais advokāts var sazināties ar sūdzības iesniedzēju vai viņa pārstāvi jebkurā laikā, kamēr *Secretary of State* nav viņam iesniedzis informāciju, pret kuras izpaušanu sūdzības iesniedzējam viņš iebilst.

(2) Pēc tam, kad *Secretary of State* ir iesniedzis īpašajam advokātam informāciju, kā tas ir norādīts 1. punktā, īpašais advokāts nevar sazināties ar nevienu personu par nevienu jautājumu, kas ir saistīts ar procesu, izņemot gadījumos, kas paredzēti 3. punktā vai 6. punkta b) apakšpunktā, vai atbilstoši Komisijas rīkojumam, kas izdots, atbildot uz lūgumu, kas sagatavots saskaņā ar 4. punktu.

(3) Īpašais advokāts var bez Komisijas rīkojuma sazināties par procesu ar

(a) Komisiju;

(b) *Secretary of State* vai jebkuru personu, kas rīkojas viņa vārdā;

(c) kompetento tiesnesi vai jebkuru personu, kas rīkojas viņa vārdā;

(d) jebkuru citu personu, izņemot sūdzības iesniedzēju vai viņa pārstāvi, ar kuru ir nepieciešams sazināties administratīvos nolūkos par jautājumiem, kas nav saistīti ar procesa būtību.

(4) Īpašais advokāts var lūgt Komisiju izdot rīkojumu, kas viņam atļautu sazināties ar sūdzības iesniedzēju vai viņa pārstāvi, vai jebkuru citu personu.

(5) Ja advokāts lūdz izdot rīkojumu saskaņā ar 4. punktu,

(a) Komisijai ir jāpaziņo par lūgumu *Secretary of State*; un

(b) *Secretary of State* ir Komisijas noteiktajā termiņā jāiesniedz Komisijai un jāpaziņo īpašajam advokātam visi iebildumi par ierosināto saziņu vai par ierosināto saziņas norises veidu.

(6) 2. punkts neliedz sūdzības iesniedzējam sazināties ar īpašo advokātu pēc tam, kad *Secretary of State* viņam ir sniedzis 1. punktā norādīto informāciju, bet

(a) sūdzības iesniedzējs var sazināties ar īpašo advokātu tikai rakstveidā un ar juridiskā pārstāvja starpniecību; un

(b) īpašais advokāts var atbildēt uz saziņu tikai saskaņā ar Komisijas norādījumiem; ja nav tādu norādījumu, viņš tomēr var nosūtīt sūdzības iesniedzēja juridiskajam pārstāvim rakstveida paziņojumu par saņemšanu."

19. *SIAC* procesuālo noteikumu 37. pantā ir sniegta jēdziena "konfidenciāla informācija" definīcija un šajā ziņā ir noteikts šādi:

"(1) Šā panta nozīmē ar "konfidenciālu informāciju" saprot:

(a) informāciju, uz kuru *Secretary of State* vēlas atsaukties jebkurā procesā Komisijā;

(b) informāciju, kas kaitē viņa argumentiem vai kas ir labvēlīga sūdzības iesniedzējam, vai

(c) informāciju, kura viņam ir jāsniedz saskaņā ar rīkojumu, kas izdots saskaņā ar 10.A panta 7. punktu,

un pret kuras izpaušanu sūdzības iesniedzējam vai viņa pārstāvim viņš ir iebildis.

(2) *Secretary of State* var atsaukties uz konfidenciālu informāciju, ja ir izraudzīts prasītāju interešu pārstāvībai īpašais advokāts.

(3) Ja, piemērojot 10. panta 2. punktu vai 10.A panta 8. punktu, *Secretary of State* ir jāsniedz sūdzības iesniedzējam konfidenciāla informācija vai ja viņš vēlas atsaukties uz šādu informāciju, ja ir izraudzīts īpašais advokāts, *Secretary of State* ir jāiesniedz Komisijā un jānosūta īpašajam advokātam:

(a) konfidenciālās informācijas kopija, ja viņš vēl to nav izdarījis;

(b) paziņojums, norādot iemeslus, kāpēc viņš iebilst pret tās izpaušanu; un

(c) ja un ciktāl ir iespējams to izdarīt, neizpaužot informāciju pretēji vispārējām interesēm, informācijas apraksts veidā, kādā tā varētu tikt paziņota sūdzības iesniedzējam.

(4) Vienlaikus ar tās iesniegšanu *Secretary of State* ir jāpaziņo sūdzības iesniedzējam pilnīgs informācijas apraksts, kas iesniegts saskaņā ar 3. punkta c) apakšpunktu.

(4A) Ja *Secretary of State* paziņo īpašajam advokātam konfidenciālu informāciju, kuru viņš ir izrediģējis tādu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar profesionālo noslēpumu,

(a) viņam ir jāiesniedz Komisijā informācija nerediģētā formā, izskaidrojot labojumu iemeslus; un

(b) Komisijai ir jāsniedz *Secretary of State* norādījumi par jautājumiem, kas var tikt rediģēti.

(5) *Secretary of State* var jebkurā laikā ar Komisijas atļauju vai ar īpašā advokāta piekrišanu grozīt vai papildināt dokumentus, kas iesniegti, piemērojot šo pantu."

20. Attiecībā uz *Secretary of State* iebildumu izvērtēšanu *SIAC* procesuālo noteikumu 38. pantā ir noteikts šādi:

"(1) Ja *Secretary of State* sniedz iebildumu atbilstoši 36. panta 5. punkta b) apakšpunktam vai 37. pantam, Komisijai ir jāpieņem lēmums par iebilduma pieņemšanu vai nepieņemšanu saskaņā ar šo pantu.

(2) Komisijai ir jānozīmē sēde, lai *Secretary of State* un īpašais advokāts varētu sniegt savus apsvērumus mutvārdos [..].

[..]

(5) Saskaņā ar šo pantu noturētās sēdes notiek bez sūdzības iesniedzēja un viņa pārstāvja klātbūtnes.

(6) Komisija var pieņemt vai noraidīt *Secretary of State* iebildumu.

(7) Komisijai ir jāpieņem *Secretary of State* atbilstoši 37. pantam sniegtais iebildums, ja tā uzskata, ka attiecīgās informācijas izpaušana būs pretēja vispārējām interesēm.

(8) Ja Komisija pieņem *Secretary of State* atbilstoši 37. pantam sniegto iebildumu, tai ir:

(a) jāpārbauda, vai ir jāizdod rīkojums *Secretary of State* paziņot sūdzības iesniedzējam konfidenciālās informācijas kopsavilkumu, un

(b) jāapstiprina visi šāda veida kopsavilkumi, lai nodrošinātu, ka tie neietver nekādus pierādījums vai jebkādu citu informāciju, kuras izpaušana būtu pretēja vispārējām interesēm.

(9) Ja Komisija noraida *Secretary of State* atbilstoši 37. pantam sniegto iebildumu vai izdod rīkojumu *Secretary of State* paziņot sūdzības iesniedzējam konfidenciālās informācijas kopsavilkumu,

(a) *Secretary of State* nav pienākuma sniegt šādu informāciju vai šādu kopsavilkumu, bet,

(b) ja viņš to nedara, Komisija var sēdes laikā, kurā *Secretary of State* vai īpašais advokāts var sniegt savus apsvērumus,

(i) ja tā uzskata, ka informācija vai citas kopsavilkumā iekļaujamās ziņas varētu kaitēt *Secretary of State* argumentiem vai būt labvēlīgi sūdzības iesniedzējam, izdot rīkojumu *Secretary of State* neatsaukties uz šiem jautājumiem savos argumentos vai piekrist, vai veikt citus pasākumus saskaņā ar Komisijas norādījumiem, vai

(ii) visos citos gadījumos izdot rīkojumu *Secretary of State* neatsaukties procesa laikā uz attiecīgo informāciju un (nepieciešamības gadījumā) uz citu kopsavilkumā iekļaujamo informāciju."

21. Attiecībā uz slēgtām sēdēm *SIAC* procesuālo noteikumu 43. pantā ir paredzēts:

"(1) Ja Komisija uzskata, ka ir jāliedz sūdzības iesniedzējam vai viņa pārstāvim piedalīties sēdē vai kādā tās daļā, lai nodrošinātu, ka informācija netiek izpausta pretēji vispārējām interesēm, tai ir:

(a) jāizdod attiecīgs rīkojums; un

(b) jānotur slēgta sēde vai tās daļa, kurā sūdzības iesniedzējs vai viņa pārstāvis nepiedalās.

[..]"

22. *SIAC* procesuālo noteikumu 47. pantā ir paredzēts šādi attiecībā uz komisijas pieņemto lēmumu:

"(1) Šis pants ir piemērojams, ja Komisija lemj par jebkuru procesu.

(2) Komisijai ir jāatveido rakstveidā savs lēmums, kā arī tā pamatojums.

(3) Komisijai saprātīgā termiņā ir jānosūta lietas dalībniekiem dokuments, kas ietver tās lēmumu, kā arī, ciktāl tas ir iespējams, neizpaužot informāciju pretēji vispārējām interesēm, tā pamatojumu.

(4) Ja 3. punktā paredzētais dokuments neietver pilnīgu tās lēmuma pamatojumu, Komisijai ir jānosūta *Secretary of State* un īpašajam advokātam atsevišķs dokuments, ietverot šo pamatojumu.

(5) Ja Komisija nosūta atsevišķu dokumentu saskaņā ar 4. punktu, īpašais advokāts var lūgt Komisiju grozīt šo dokumentu, kā arī 3. punktā paredzēto dokumentu, pamatojoties uz to, ka šis atsevišķais dokuments ietver informāciju, kuras izpaušana nebūtu pretēja vispārējām interesēm.

(6) Īpašajam advokātam ir jānosūta *Secretary of State* 5. punktā paredzētais lūgums.

(7) Komisijai ir jādod īpašajam advokātam un *Secretary of State* iespēja izteikt apsvērumus, un tā var pieņemt lēmumu par lūgumu, noturot vai nenoturot sēdi."

II – Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

23. *ZZ* vienlaikus ir Francijas un Alžīrijas pilsonis. Kopš 1990. gada viņš ir precējies ar Apvienotās Karalistes pilsoni, ar kuru viņam ir astoņi bērni vecumā no deviņiem līdz divdesmit gadiem. No 1990. līdz 2005. gadam *ZZ* ir likumīgi dzīvojis Apvienotajā Karalistē.

24. 2005. gada 19. augustā *ZZ* devās prom no Apvienotās Karalistes, lai apmeklētu Alžīriju. 2005. gada 26. augustā *ZZ* tika informēts, ka *Secretary of State* ir nolēmis atcelt viņa uzturēšanās tiesības un aizliegt viņam ieceļot Apvienotās Karalistes teritorijā, tādēļ ka viņa klātbūtne kaitē vispārējām interesēm. Šajā pašā vēstulē bija arī minēts, ka *ZZ* izraidīšana no Apvienotās Karalistes bija pamatota ar valsts drošības apsvērumiem.

25. 2006. gada 18. septembrī *ZZ* atgriezās Apvienotajā Karalistē. 2006. gada 19. septembrī *Secretary of State* nolēma, pamatojoties uz Noteikumu par imigrācijas tiesībām 19. panta 1. punktu, atteikt *ZZ* ieceļot Apvienotās Karalistes teritorijā un viņu izraidīt valsts drošības apsvērumu dēļ. Tajā pašā dienā *ZZ* tika izraidīts atpakaļ uz Alžīriju. Šobrīd viņš dzīvo Francijā.

26. 2006. gada 9. oktobrī *ZZ* iesniedza apelācijas sūdzību par 2006. gada 19. septembra lēmumu, kuru *SIAC* noraidīja 2008. gada 30. jūlijā, balstoties uz to, ka lēmums par ieceļošanas atteikumu bija pamatots ar nopietniem valsts drošības apsvērumiem. *ZZ SIAC* pārstāvēja viņa izvēlēts *solicitor* un *barrister*.

27. Saskaņā ar *SIAC* piemērojamajiem noteikumiem tika izraudzīti divi īpašie advokāti *ZZ* interešu pārstāvībai. Viņi apspriedās ar *ZZ*, pamatojoties uz "vispārpieejamiem pierādījumiem".

28. Vēlāk pārējā informācija, kura bija apstrīdētā lēmuma pamatā, proti, informācija, kas bija atzīta par "konfidenciāliem pierādījumiem", tika nodota šiem īpašajiem advokātiem, kuriem no tā brīža bija aizliegts prasīt *ZZ* vai viņa advokātiem jaunus norādījumus vai sniegt viņiem informāciju bez *SIAC* atļaujas. Ņemot vērā šos ierobežojumus, īpašie advokāti turpināja pārstāvēt *ZZ* intereses *SIAC* saistībā ar "konfidenciālajiem pierādījumiem".

29. Saistībā ar *Secretary of State* iebildumu par noteiktu pierādījumu izpaušanu sūdzības iesniedzējam *SIAC* noturēja slēgtu sēdi, kurā *ZZ* un viņa advokāti nepiedalījās, bet piedalījās viņa īpašie advokāti. *SIAC* galu galā noteica apjomu, kādā "konfidenciālo pierādījumu", uz kuriem atsaucas *Secretary of State*, izpaušana *ZZ* ir pretēja vispārējām interesēm.

30. Pēc tam tika noturēta daļēji atklāta un daļēji slēgta sēde par *ZZ* apelācijas sūdzību. Slēgtā sēde norisinājās bez *ZZ* un viņa advokātu klātbūtnes, bet sēdē piedalījās īpašie advokāti, kas sniedza apsvērumus *ZZ* vārdā.

31. *SIAC* pieņēma divus nolēmumus, proti, "atklātu" nolēmumu un "konfidenciālu" nolēmumu, kas tika nosūtīts tikai *Secretary of State* un *ZZ* īpašajiem advokātiem.

32. *SIAC* "atklātajā" nolēmumā tostarp konstatēja, ka "nedaudzi pret [*ZZ*] vērstie iebildumi" ir tikuši viņam atklāti, ka tie nebija saistīti "patiesībā ar galvenajiem jautājumiem" un ka "tikai konfidenciālajā nolēmumā izklāstīto apsvērumu dēļ [tā] guva pārliecību, ka *ZZ* personiskā rīcība radīja patiesus, esošus un pietiekami nopietnus draudus būtiskām sabiedrības interesēm, proti, valsts drošībai, un ka tās ir pārākas par *ZZ* un viņa ģimenes tiesībām dzīvot kopā ar ģimeni Apvienotajā Karalistē".

33. *ZZ* par šo nolēmumu iesniedza apelācijas sūdzību *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apvienotā Karaliste), kas viņam atļāva to izdarīt.

34. *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai saskaņā ar Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punktā, kā tas interpretēts, ņemot vērā [LESD] 346. panta 1. punkta a) apakšpunktu, paredzēto efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu tiesai, kas izskata apelācijas sūdzību par lēmumu, ar kuru [..] Savienības pilsonim tiek aizliegts ieceļot dalībvalsts teritorijā Direktīvas 2004/38 VI nodaļā paredzēto sabiedriskās kārtības un valsts drošības apsvērumu dēļ, ir jānodrošina, ka attiecīgais [..] Savienības pilsonis tiek informēts par pret viņu izvirzītā pamatojuma būtību, lai gan dalībvalsts iestādes un attiecīgā valsts tiesa – pēc visu pret attiecīgo [..] Savienības pilsoni esošo pierādījumu, kurus norādījušas dalībvalsts iestādes, izvērtēšanas – ir nolēmusi, ka pret prasītāju izvirzītā pamatojuma būtības izpaušana būtu pretēja valsts drošības interesēm?"

III – Mana analīze

A – *Ievada apsvērumi*

35. Veicot tāda gadījuma, kāds tiek izskatīts šajā lietā, analīzi, nevar neņemt vērā tādas noziedzīgās darbības kā terorisma, kā arī cīņas pret šo postu īpašo raksturu.

36. Terorisms ir noziedzīga darbība, kuru iedvesmo totalitārisms, noliedzot personas brīvības principu, un kuras mērķis ir pārņemt politisko, ekonomisko un tiesu varu attiecīgajā sabiedrībā, lai iedibinātu tur ideoloģiju, kas ir terorisma pamatā.

37. Terora kā graujošas stratēģijas pielietošana ir biežāk izvēlētais līdzeklis, lai panāktu sasniedzamo mērķi, destabilizējot politiskās institūcijas, kuras padarītas par nespējīgām nodrošināt pilsoņu drošību, kas ir sabiedrības līguma būtiska sastāvdaļa. Tajā pašā laikā šādi radītā terora gaisotne liek pilsonim, padodoties terora radīto baiļu dēļ, pakļauties, lai atkal rastu sev drošību.

38. Šī terora filozofija, tādēļ ka terors pats kļūst par mērķi, tiek īstenota, izmantojot īpaši vardarbīgas un nežēlīgas metodes, visvardarbīgākās un visnežēlīgākās, jo visšokējošākās tiek uzskatītas par vispiemērotākajām mērķa sasniegšanai. Upuru izvēle, piemēram, bērni, uzbrukumu izdarīšanas vieta, piemēram, skolas, slimnīcas vai baznīcas, vai izpildes veids, atsevišķas darbības vai masu slepkavības, veido šo stratēģiju.

39. Efektīva terora pirmais nosacījums ir neparedzamība, vēršanās pret "snaudošām" organizācijām vai darbiniekiem ir klasisks rīcības plāns šajā jomā. Uzbrukuma veids, kuram ir jābūt pavisam daudzveidīgam, lai labāk pārsteigtu un labāk terorizētu, atbilst tādai pašai loģikai.

40. Veikto darbību postošās sekas piespiež valsts iestādes ieviest visus iespējamos preventīvos līdzekļus. Prevenciju īpaši apgrūtina iepriekš aprakstītās pazīmes, kas nav izsmeļošas, radot nepieciešamību izmantot vismodernāko izpētes metožu piedāvātos vissarežģītākos līdzekļus, tajā pašā laikā nenoniecinot visklasiskākos līdzekļus. Informācijas iegūšanas līdzekļu un avotu aizsardzība ir absolūta prioritāte. Rezultātam ir jāļauj izvērtēt iespējamais draudu līmenis, pret kuru ir jābūt atbilstošam prevencijas pasākumam, kas pielāgots atklātajam riskam.

41. Šāda rīcība pieprasa ļoti elastīgu pieeju, kas izriet no realitātē esošā daudzveidīguma. Draudu apstākļi un pret to īstenotā cīņa var būt īstenībā dažāda atkarībā no vietas un laika, gan arī riska izpausme un intensitāte var svārstīties atbilstoši pasaules ģeopolitisko apstākļu izmaiņu tempam.

42. Tādējādi daudzajiem riska veidiem ir jāatbilst tādai pašai pieeju daudzveidībai, kas ir jāpielieto attiecībā uz tiesiskas valsts nodrošināšanu, neraugoties uz teroristu apvienību apdraudējumiem.

43. Demokrātiskā sabiedrībā nodrošināt tiesiskas valsts garantiju izmantošanu pat tiem, kas to apkaro, ir noteikti nepieciešams, lai nodrošinātu demokrātijas vērtību absolūtu pārākumu, bet nenovedot līdz zināmai pašas demokrātijas pašnāvībai.

44. Tādējādi katru reizi, ievērojot atklāto draudu smagumu un atbilstoši prevencijai pielietotā līdzekļa spaidu līmeni, ir jāīsteno tiesībām noteiktā ierobežojuma "izsvēršana" attiecībā pret draudu smagumu, kuru var izraisīt terorisms.

45. Kādas personas ieslodzījums nav salīdzināms ar aizliegumu šai personai sazināties ar noteiktām personām vai aizliegumu izmantot tādus tai piederošos finanšu līdzekļus, kas nav nepieciešami pienācīga dzīves līmeņa nodrošināšanai.

46. Tādējādi demokrātiskai sabiedrībai katru reizi ir jāveic šo elementu izsvēršana gan pēc būtības, gan arī ievērojot procesuālās normas, kas izraisa nepieciešamību pēc uzticamas iekšējas, bet katrā konkrētā gadījumā atklātajiem faktiskajiem apstākļiem pielāgotas tiesas kontroles.

B – *Par prejudiciālo jautājumu*

47. Ņemot vērā lietas materiālus un it īpaši *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* 2011. gada 19. aprīļa lēmumu [3], es pamatojos uz pieņēmumu, kas vēl, protams, ir jāapstiprina valsts tiesai, ka *ZZ* situācija atbilst Direktīvas 2004/38 28. panta 3. punkta a) apakšpunktam, proti, vislielākajai aizsardzībai pret izraidīšanu. Es vēlos atgādināt, ka atbilstoši šim noteikumam Savienības pilsonis, kas uzņemošajā dalībvalstī ir uzturējies iepriekšējos 10 gadus, var tikt izraidīts no šīs valsts teritorijas tikai nopietnu valsts drošības apsvērumu dēļ.

48. Kā Tiesa lēma savā 2010. gada 23. novembra spriedumā lietā *Tsakouridis* [4] un kā tā ir nesen atkārtojusi savā 2012. gada 22. maija spriedumā lietā *I* [5], no Direktīvas 2004/38 28. panta 3. punkta formulējuma un sistēmas izriet, ka, visus izraidīšanas pasākumus šajā normā paredzētajos gadījumos pakārtojot "nopietniem [primāriem]" valsts drošības "apsvērumiem", proti, jēdzienam, kas ir ievērojami šaurāks nekā "nopietni apsvērumi" šī panta 2. punkta izpratnē, Savienības likumdevējs acīmredzami ir iecerējis ierobežot ar šo 3. punktu pamatotos pasākumus ar "ārkārtas apstākļiem", kā tas ir norādīts šīs direktīvas preambulas 24. apsvērumā [6].

49. Tiesa arī norādīja, ka jēdziens "nopietni valsts drošības apsvērumi" paredz ne tikai valsts drošības apdraudējumu, bet arī to, ka šāds apdraudējums ir īpaši liels, ko ataino vārdu "nopietni apsvērumi" izmantošana [7]. Tiesas ieskatā ir jābūt īpaši smagam sabiedrības pamatinterešu apdraudējumam, kas var nozīmēt tiešus draudus iedzīvotāju mieram un fiziskajai drošībai [8].

50. Turklāt Tiesa ir nospriedusi, ka izraidīšanas pasākumam ir jāpamatojas uz individuālu attiecīgās lietas pārbaudi, un to var pamatot ar nopietniem valsts drošības apsvērumiem Direktīvas 2004/38 28. panta 3. punkta izpratnē tikai tad, ja, ņemot vērā draudu īpašo smagumu, šāds pasākums ir nepieciešams tajā garantēto interešu aizsardzībai ar nosacījumu, ka šo mērķi nevar sasniegt ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem, ņemot vērā Savienības pilsoņa uzturēšanās ilgumu uzņemošajā dalībvalstī un it īpaši ņemot vērā smagās negatīvās sekas, ko šāds pasākums var radīt Savienības pilsoņiem, kas ir faktiski integrējušies uzņemošajā dalībvalstī [9]. Šajā novērtējumā ir jāņem vērā pamattiesības, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa, kas cita starpā ir tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību [10].

51. Atšķirībā no iepriekš minētajiem spriedumiem lietā *Tsakouridis* un lietā *I* iesniedzējtiesa šajā lietā neuzdod Tiesai ne jautājumu par valsts drošības jēdzienam piešķiramo nozīmi, ne arī nelūdz vadlīnijas *Secretary of State* noteiktā pasākuma samērīguma izvērtēšanai. Saskaņā ar *SIAC* pirmajā instancē veikto šī pasākuma izvērtējumu prasības, kas saistītas ar valsts drošību, šķiet, šajā lietā ir pārākas par *ZZ* tiesībām uz ģimenes dzīvi Apvienotajā Karalistē [11].

3 — *ZZ* pret *Secretary of State for the Home Department* (2011) *EWCA Civ 440*, (11. punkts), pieejams interneta vietnē: http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2011/440.html.

4 — C-145/09 (Krājums, I-11979. lpp.).

5 — C-348/09.

6 — Spriedums lietā *I* (minēts iepriekš, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

7 — Turpat (20. punkts un tajā minētā judikatūra).

8 — Turpat (28. punkts).

9 — Spriedums lietā *Tsakouridis* (minēts iepriekš, 49. punkts).

10 — Turpat (52. punkts).

11 — Skat. *ZZ/Secretary of State for the Home Department* (2008) *UKSIAC 63/2007*, pieejams interneta adresē: http://www.bailii.org/uk/cases/SIAC/2008/63_2007.html. SIAC 21. punktā paziņoja:

> "Atklātajā un konfidenciālajā nolēmumā izklāstīto iemeslu dēļ, lasot tos kopā, mēs esam guvuši pārliecību, ka primāri valsts drošības apsvērumi, kas ir aprakstīti konfidenciālajā nolēmumā, ir pārāki par pārliecinošajiem *ZZ* ģimenes apstākļiem, tādējādi tie attaisno *Secretary of State* lēmumu izraidīt viņu no Apvienotās Karalistes."

52. Šajā gadījumā lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz procesuālajām tiesībām, kuras Savienības pilsonis, kas atrodas tādā situācijā kā *ZZ*, var pieprasīt. It īpaši ar šo lūgumu Tiesai tiek lūgts izlemt, vai tas, ka Savienības pilsoni var izraidīt valsts drošības apsvērumu dēļ, viņam nepaziņojot šī pasākuma attaisnojošos pamatus detalizētā vai kopsavilkuma veidā, jo paziņošana būtu pretrunā ar valsts drošību saistītām prasībām, ir saskaņā ar Savienības tiesībām.

53. Noteikums, kas ir šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā, proti, Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punkts, ir balstīts uz Direktīvas 64/221/EEK[12] 6. pantu, kurā bija paredzēts, ka "attiecīgo personu informē par sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības aizsardzības iemesliem, uz kuriem balstīts šīs personas gadījumā pieņemtais lēmums, ja vien tas nav pretrunā iesaistītās valsts drošības interesēm". Tiesa savā 1975. gada 28. oktobra spriedumā lietā *Rutili*[13] jau interpretēja šo noteikumu tādējādi, ka tajā noteikts, ka attiecīgajai valstij ir jāsniedz ieinteresētajai personai "precīzs un pilns [lēmuma] pamatojums", lai nodrošinātu viņai iespēju aizstāvēties[14].

54. Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punkts vispirms ir "princip[a], ka jebkurai iestāžu rīcībai jābūt pienācīgi attaisnotai", izpausme, atkārtojot Savienības likumdevēja lietotos vārdus šīs direktīvas 25. apsvērumā.

55. No Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punkta formulējuma skaidri izriet, ka precīza un pilna pamatojuma paziņošana Savienības pilsonim, kuram ir piemērots viņa pārvietošanās un uzturēšanās brīvības ierobežojošs pasākums sabiedriskās kārtības, valsts drošības un sabiedrības veselības iemeslu dēļ, ir likums. Izņēmums ir, ja ar valsts drošību saistīti pamati ir pretēji šādai paziņošanai.

56. Pašā Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punkta formulējumā ir pausta doma, saskaņā ar kuru, izdarot atkāpi, Savienības pilsoņa procesuālās tiesības var tikt ierobežotas, ja to attaisno ar valsts drošību saistīts pamatojums.

57. Šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu galvenā problēma ir noteikt, ciktāl šāds ierobežojums var tikt piemērots, neradot pārmērīgu procesuālo tiesību, uz kurām Savienības pilsonis var atsaukties, aizskārumu.

58. Citiem vārdiem sakot, ciktāl dalībvalstīm pastāv Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punkta sniegtā iespēja atkāpties no precīza un pilnīga lēmuma par izraidīšanu pamatojuma paziņošanas? Precīzāk, vai dalībvalsts var atsaukties uz pamatojumu, kas saistīts ar valsts drošību, lai atteiktos paziņot Savienības pilsonim valsts drošības iemeslus, kaut arī būtisko apgalvojumu kopsavilkuma veidā, kas pamato pret viņu pieņemto izraidīšanas lēmumu?

59. Lai sniegtu atbildi uz izvirzīto problēmjautājumu, ir jānorāda, ka pienākums sniegt pamatojumu ir cieši saistīts ar tiesību uz aizstāvību ievērošanas un tiesību uz efektīvu aizsardzību tiesā principu. Tāpat arī pienākums pamatot nelabvēlīgu aktu ir ar mērķi, lai, pirmkārt, ieinteresētās personas uzzinātu piemērotā pasākuma pamatojumu tā pamatotības izvērtēšanai un lai, otrkārt, kompetentā tiesa veiktu savu pārbaudi[15].

12 — Padomes 1964. gada 25. februāra Direktīva par īpašu pasākumu saskaņošanu attiecībā uz ārvalstnieku pārvietošanos un dzīvesvietu, kas ir attaisnojami ar sabiedrisko kārtību, valsts drošību un veselības aizsardzību (OV 1964, 56, 850. lpp.).

13 — 36/75 (*Recueil*, 1219. lpp.).

14 — 39. punkts.

15 — Skat. it īpaši 2010. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-550/09 *E* un *F* (Krājums, I-6213. lpp., 54. punkts).

60. Tiesības uz aizstāvību ir pamattiesības, kas ir vispārējo tiesību principu neatņemama sastāvdaļa, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa [16]. Tajās ir noteikts, lai, pirmkārt, pret ieinteresēto personu vērstie pierādījumi, uz kuriem pamatots viņai nelabvēlīgais lēmums, tiktu viņai paziņoti. Otrkārt, šai personai ir jābūt iespējai lietderīgi paust savu viedokli par šiem pierādījumiem [17].

61. Attiecībā uz efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu tas ir vispārējs Savienības tiesību princips, kas izriet no visām dalībvalstīm kopējām konstitucionālajām tradīcijām un ir noteikts Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK") [18] 6. un 13. pantā, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantā. Saskaņā ar šī pēdējā panta pirmo un otro daļu:

"Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību."

62. Saskaņā ar paskaidrojumiem pie Hartas [19] 47. panta tā pirmā daļa ir balstīta uz ECPAK 13. pantu. Attiecībā uz Hartas 47. panta otro daļu tā atbilst ECPAK 6. panta 1. punktā noteiktajam tiesību aizsardzības līmenim, piemērošanas jomai pārsniedzot strīdus, kas saistīti ar civiltiesiska rakstura tiesībām un pienākumiem.

63. Iesniedzējtiesa galvenokārt jautā Tiesai saistībā ar tiesību uz efektīvu aizsardzību tiesā principu, ciktāl *SIAC* tiesvedībā ir pieņemami, ka šī tiesa apstiprina *Secretary of State* pausto vēlēšanos neizpaust *ZZ* konfidenciālu informāciju, kas pamato lēmumu, ar kuru viņš netiek ielaists Apvienotās Karalistes teritorijā un tiek izraidīts. Tādējādi iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai saskaņā ar tiesību uz efektīvu aizsardzību tiesā principu ir tas, ka pārsūdzības, lai izvērtētu pret Savienības pilsoni piemērotās izraidīšanas tiesiskumu tiesā, ietvaros kompetentā valsts iestāde, kā arī kompetentais valsts tiesnesis atsakās, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punktu, lasot to kopā ar LESD 346. panta 1. punkta a) apakšpunktu, paziņot šim pilsonim tāda pasākuma attaisnojošā pamatojuma būtību.

64. Hartas 47. pants ir piemērojams šī procesa ietvaros un sniedz Tiesai interpretācijas vadlīnijas, jo Direktīva 2004/38 tiek īstenota ar *Secretary of State* pieņemto lēmumu aizliegt *ZZ* ieceļot Apvienotās Karalistes teritorijā un viņu izraidīt, it īpaši pieņemot, ka uz *ZZ* attiecas visaugstākais aizsardzības pret izraidīšanu līmenis, kas paredzēts šīs direktīvas 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā.

65. Hartas 52. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Hartā atzītajām tiesībām var tikt noteikti ierobežojumi, ciktāl šie ierobežojumi ir noteikti tiesību aktos, tajos respektē šo tiesību un brīvību būtību un, ievērojot samērīguma principu, tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem, ko atzinusi Eiropas Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citas tiesības un brīvības.

16 — Skat. it īpaši 2011. gada 25. oktobra spriedumu lietā C-110/10 P *Solvay*/Komisija (Krājums, I-10439. lpp., 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

17 — Skat. it īpaši Vispārējās tiesas 2012. gada 21. marta spriedumu apvienotajās lietās T-439/10 un T-440/10 *Fulmen* un *Mahmoudian*/Padome (72. punkts).

18 — Skat. it īpaši 2010. gada 22. decembra spriedumu lietā C-279/09 *DEB* (Krājums, I-13849. lpp., 29. punkts).

19 — Skat. paskaidrojumus attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.).

66. Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punktā minētais vispārējo interešu mērķis ir aizsargāt valsts drošību. Šis mērķis var tikt piesaistīts LES 4. panta 2. punktam, kurā ir paredzēts šādi:

"[..] [Savienība] respektē valstu galvenās funkcijas, tostarp nodrošinot valsts teritoriālo integritāti, uzturot likumību un kārtību un aizsargājot valsts drošību. Jo īpaši valsts drošība paliek vienīgi katras dalībvalsts atbildībā."

67. Saistībā ar šo noteikumu LESD 346. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka "nevienai dalībvalstij nav jāsniedz informācija, kuras izpaušanu tās atzīst par būtisku savas drošības interešu apdraudējumu".

68. Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punkts Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesību jomā ir izpausme tam, kas ir paredzēts LESD 346. panta 1. punkta a) apakšpunktā ar vispārēju piemērošanas jomu. Šī pēdējā noteikuma izpratne ir noteicoša šīs lietas ietvaros.

69. Šajā ziņā 2009. gada 15. decembra spriedumi lietās Komisija/Somija, Komisija/Zviedrija, Komisija/Vācija, Komisija/Itālija, Komisija/Grieķija, Komisija/Dānija un Komisija/Itālija [20] sniedz noteiktas norādes. Šiem spriedumiem par pamatu esošajās lietās Eiropas Komisija pārmeta dalībvalstīm, ka tās nepamatoti atsaucās uz LESD 346. pantu, lai atteiktos maksāt muitas nodokļus par militārā aprīkojuma vai divējāda – civila un militāra – lietojuma preču importu. Starp citiem minēto dalībvalstu aizstāvības pamatiem Somijas Republika it īpaši norādīja, ka tā neesot varējusi ievērot Kopienas muitas procedūru attiecīgā aizsardzības aprīkojuma importam, neriskējot, ka tās drošībai būtiska informācija varētu kļūt zināma trešai personai [21].

70. Minētajos spriedumos Tiesa vispirms atgādināja, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai arī dalībvalstīm ir kompetence noteikt pienācīgus pasākumus, lai nodrošinātu to iekšējo un ārējo drošību, no tā neizriet, ka šādi pasākumi tiek pilnībā izslēgti no Savienības tiesību piemērošanas jomas [22]. Tā pēc tam norādīja, ka atkāpes no LESD 346. panta ir interpretējamas sašaurināti. Tā uzskatīja, ka, lai gan šajā pantā ir norādīts uz pasākumiem, kurus dalībvalsts var uzskatīt par vajadzīgiem būtisku savas drošības interešu aizsardzībai, vai informāciju, kuras izpaušanu tā uzskata par pretēju šīm interesēm, tas tomēr nebūtu jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstīm tiek piešķirtas pilnvaras atkāpties no LESD noteikumiem, tikai atsaucoties uz šīm interesēm [23]. Tādējādi tieši dalībvalstij, kura atsaucas uz LESD 346. panta priekšrocību, ir jāpierāda nepieciešamība izmantot šajā pantā paredzēto atkāpi, lai aizsargātu būtiskas tās drošības intereses.

71. Šo spriedumu pamatā esošo lietu īpašajā kontekstā Tiesa uzskatīja, ka dalībvalstīm ir jānodod Komisijas rīcībā nepieciešamie dokumenti, lai pārliecinātos par Savienības pašas resursu pārskaitījuma pareizību. Tomēr Tiesa norādīja, ka šāds pienākums nav šķērslis tam, lai dalībvalstis, izskatot katru gadījumu atsevišķi, un ārkārtas gadījumā, pamatojoties uz LESD 346. pantu, varētu ierobežot pārsūtīto informāciju par atsevišķām dokumenta daļām vai neizpaust to vispār [24].

72. No Tiesas apsvērumiem minētajos spriedumos es izsecinu vairākas noderīgas norādes šīs lietas izlemšanai.

20 — Attiecīgi C-284/05 (Krājums, I-11705. lpp.), C-294/05 (Krājums, I-11777. lpp.), C-372/05 (Krājums, I-11801. lpp.), C-387/05 (Krājums, I-11831. lpp.), C-409/05 (Krājums, I-11859. lpp.), C-461/05 (Krājums, I-11887. lpp.) un C-239/06 (Krājums, I-11913. lpp.).

21 — Spriedums lietā Komisija/Somija (minēts iepriekš, 36. punkts). Šajā ziņā skat. arī iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Vācija (58. un 59. punkts), lietā Komisija/Grieķija (44. un 45. punkts), kā arī lietā Komisija/Dānija (42. un 43. punkts).

22 — Skat. no šiem spriedumiem spriedumu lietā Komisija/Somija (minēts iepriekš, 45. punkts).

23 — Turpat (47. punkts).

24 — Turpat (53. punkts).

73. Vispirms ir skaidrs, ka dalībvalsts atsaukšanās uz valsts drošības pamatojumu neizraisa to, ka netiek piemērotas Savienības tiesības un it īpaši ar Hartu aizsargātās pamattiesības. Tas arī pats par sevi nav pietiekams pamats, lai attaisnotu attiecīgās dalībvalsts pret Savienības pilsoni pieņemtā lēmuma par izraidīšanu vai ieceļošanas atteikumu precīza un pilnīga pamatojuma nepaziņošanu attiecīgajam pilsonim.

74. Ja dalībvalsts vēlas atsaukties uz pamatojumu, kas saistīts ar valsts drošību, lai iebilstu pret to, ka valsts drošības iemesli, kas attaisno Savienības pilsoņa izraidīšanu, tiktu viņam izpausti, dalībvalstij ir pienākums pierādīt valsts tiesā, kas vērtē apelācijas sūdzību par lēmumu par izraidīšanu, nepieciešamību atsaukties uz Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punktā paredzēto atkāpi. Šai valstij ir arī jāsniedz pierādījumi, ka leģitīmās bažas par drošību, kuras ir saistītas ar attiecīgā lēmuma pieņemšanai vērā ņemtās informācijas iegūšanas veidu un avotiem, pamato šādu ierobežojumu vai pamatojuma nepaziņošanu. Ja nav šādu pierādījumu, valsts tiesai vienmēr ir jādod priekšroka precīza un pilnīga pamatojuma, kas attaisno Savienības pilsoņa izraidīšanu, paziņošanas principam.

75. Valsts tiesai kompetentās valsts iestādes lēmuma neizpaust izraidīšanas precīzu un pilnīgu pamatojumu pamatotības izvērtējuma ietvaros ir jāņem vērā, ka Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punktā paredzētā atkāpe ir jāinterpretē sašaurināti.

76. Turklāt, piemērojot samērīguma principu, vienmēr ir jādod priekšroka būtisko apgalvojumu, kas pamato Savienības pilsoņa radīto risku valsts drošībai, paziņošanai, nevis nepaziņošanai, izņemot, ja pamatojuma kopsavilkuma sagatavošana atbilst nepieciešamībai aizsargāt valsts drošību. Tādējādi valsts drošības apsvērumu pilnīga neizpaušana ir izmantojama tikai izņēmuma gadījumos.

77. Tādējādi atbilstoši normai, saskaņā ar kuru pienākuma norādīt nelabvēlīgā akta pamatojumu ievērošana ir jāvērtē it īpaši no attiecīgā akta pieņemšanas konteksta [25], valsts drošības pamatojuma, kas attaisno Savienības pilsoņa izraidīšanu, paziņošana attiecīgajam pilsonim var tikt pielāgota prasībām, kas saistītas ar valsts drošību. Šāda pielāgošana ir jāveic atbilstoši skalai, kas sākas ar precīzu un pilnīgu pamatojuma paziņošanu un noslēdzas ar pamatojuma nepaziņošanu, ja to nosaka valsts drošība, un kas ietver vidusceļa iespēju, sniedzot pamatojuma kopsavilkumu.

78. Manuprāt, ir jāsaglabā iespēja, ka netiek izpausts valsts drošības pamatojums, kas ir lēmuma par Savienības pilsoņa izraidīšanu pamatā, gadījumos, kad tikai pat pret viņu vērsto būtisko apgalvojumu izpaušana varētu apdraudēt valsts drošību un it īpaši dalībvalstu drošības leģitīmos jautājumus, kas saistīti ar attiecīgā lēmuma pieņemšanai vērā ņemtās informācijas iegūšanas veidu un avotiem.

79. Pat ja šāda iespēja ir paredzēta tikai izņēmuma gadījumiem, tai ir jāatbilst Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punkta interpretācijai, lai LESD 346. panta 1. punkta a) apakšpunkts nezaudētu lielu tā lietderīgās iedarbības daļu.

80. Es arī vēlos norādīt, ka, ja dalībvalstis nevar patvaļīgi ierobežot Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās tiesību izmantošanu, nevajadzētu arī būt otrādi, ka ierobežojumi, kas noteikti šīm valstīm attiecībā uz tiesību uz aizstāvību ievērošanu un tiesībām uz efektīvu aizsardzību tiesā, būtu tādi, kas atturētu minētās dalībvalstis veikt atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu valsts drošību. Šajā ziņā ir jāatceras, kā tas ir norādīts LES 3. panta 2. punktā, ka Savienības mērķis ir piedāvāt saviem pilsoņiem telpu, kurā tiek nodrošināta viņu pārvietošanās brīvība, tās mērķis ir arī garantēt drošības telpu, kurā noziedzības novēršana un cīņa pret šo fenomenu ir nodrošināta. Tādējādi nav pieņemams atbalstīt, kā to dara noteiktas personas šī procesa ietvaros, ka, ja dalībvalsts uzskata, ka pamatojuma būtības izpaušana ir pretēja valsts drošībai, tad tai ir tikai šāda alternatīva, proti, tai ir jāveic izraidīšana, izpaužot visus pasākuma pamatojošos valsts drošības apsvērumus, vai gluži vienkārši

25 — Skat. it īpaši 2011. gada 28. jūlija spriedumu lietā C-309/10 *Agrana Zucker* (Krājums, I-7333. lpp., 35. punkts).

jāatsakās no attiecīgās personas izraidīšanas. Citiem vārdiem sakot, es atsakos atzīt vispārēju un sistemātisku pienākumu izpaust pamatu, kas noteiktos apstākļos var likt dalībvalstīm atteikties no pasākumiem, kurus tās uzskata, tiesai īstenojot kontroli, par nepieciešamiem, lai saglabātu valsts drošību.

81. Ievērojot šādus apstākļus, es uzskatu, ka Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punkts, lasot to kopā ar Hartas 47. pantu un LESD 346. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj dalībvalstij izņēmuma apstākļos, pienācīgi pamatojot nepieciešamību nodrošināt valsts drošību un valsts tiesai īstenojot kontroli, atteikties izpaust Savienības pilsonim lēmuma par viņa izraidīšanu valsts drošības pamatojumu detalizētā vai kopsavilkuma veidā.

82. Šāda atbilde tomēr nav pietiekama, lai sasniegtu taisnīgu līdzsvaru starp interesēm, kas saistītas, no vienas puses, ar valsts drošību un, no otras puses, ar Savienības pilsoņu procesuālajām tiesībām.

83. Tātad aizskārums, kas tiek radīts tiesībām uz aizstāvību un tiesībām uz efektīvu aizsardzību tiesā, īstenojot no Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punkta izrietošo atkāpi, lai tas būtu saskaņā ar Hartas 47. pantu, ir jālīdzsvaro ar atbilstošiem procesuāliem mehānismiem, kas var nodrošināt apmierinošu taisnīguma līmeni procesā. Tikai ar šādu nosacījumu Savienības pilsoņa procesuālajām tiesībām radītais aizskārums varētu tikt uzskatīts par samērīgu ar dalībvalsts mērķi saglabāt būtiskas drošības intereses.

84. Tā kā Direktīvā 2004/38 nav paredzēti šādi procesuālie mehānismi, tad dalībvalstīm, pamatojoties uz procesuālās autonomijas principu, tādi ir jāievieš.

85. Tātad galu galā, ievērojot procesuālo kontekstu, kurā dalībvalsts atsaucas uz Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punktā paredzēto atkāpi, katrā atsevišķā gadījumā ir jālemj, vai taisnīgs līdzsvars ir nodrošināts starp Savienības pilsoņa tiesībām uz efektīvu aizsardzību tiesā un ar valsts drošību saistītām prasībām.

86. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka ir jāpārliecinās, vai attiecīgajā valsts procesā bija "paņēmieni, kas ļautu apvienot, no vienas puses, pamatotās rūpes par drošību attiecībā uz ziņu veidu un avotiem un, no otras puses, vajadzību piešķirt lietas dalībniekam iespēju izmantot procesuālos noteikumus"[26].

87. Apvienotās Karalistes izveidotā sistēma balstās uz *SIAC* īstenoto tiesas kontroli pār lēmumiem par izraidīšanu un ieceļošanas atteikumu gan attiecībā uz formu, gan attiecībā uz pamatu. Ja *Secretary of State* atsaucas uz kādu noteiktu pierādījumu konfidencialitāti, *SIAC* var pārbaudīt, vai noteiktas informācijas nepaziņošana ir nepieciešama. Šim nolūkam tā balstās uz ziņām par faktiem un pierādījumiem, uz kuriem *Secretary of State* ir balstījis savu lēmumu. Ja pēc šo ziņu izvērtējuma nepieciešamība neatklāt informāciju ir apstiprināta, lietā tiek izdots ne tikai atklāts nolēmums, bet arī konfidenciāls nolēmums, kura saturs netiek atklāts ne sūdzības iesniedzējam, ne arī viņa pārstāvim.

88. Papildus tiesas kontrolei gan attiecībā uz izraidīšanas pasākuma pamatotību, gan arī attiecībā uz nepieciešamību saglabāt noteiktu informāciju konfidenciālu procesuālais arsenāls tiek papildināts ar "īpašā advokāta" izraudzīšanu noteiktās ar valsts drošību saistītās lietās. Tātad, ja tas ir nepieciešams valsts drošības apsvērumu dēļ, lietu izskatošā tiesa notur sēdi aiz slēgtām durvīm, nepiedaloties attiecīgajai personai un viņas pārstāvim, un izraudzītajam īpašajam advokātam ir pienākums procesā pārstāvēt attiecīgās personas intereses. No šāda skatpunkta viņa uzdevums ir mēģināt panākt pēc iespējas plašāku pierādījumu izpaušanu un izvērtēt informācijas, kas tiek saglabāta konfidenciāla, būtiskumu.

26 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1996. gada 15. novembra spriedumu lietā *Chahal* pret Apvienoto Karalisti (*Recueil des arrêts et décisions*, 1996-V, 131. punkts). Skat. arī attiecībā uz līdzekļu iesaldēšanas Kopienas pasākumiem 2008. gada 3. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-402/05 P un C-415/05 P *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation*/Padome un Komisija (Krājums, I-6351. lpp., 344. punkts).

89. Man šķiet, ka Apvienotās Karalistes procesuālās autonomijas ietvaros izveidotā sistēma atbilst prasībām, kuras ir paudusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa savas judikatūras ietvaros attiecībā uz procesuālajām garantijām, kurām būtu jāpastāv ārvalstnieku izraidīšanas vai ieceļošanas atteikuma gadījumos. Šīs procesuālās garantijas izriet atkarībā no situācijas no ECPAK [27] 8. un 13. panta, kā arī no Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 7. protokola, kas parakstīts Strasbūrā 1984. gada 22. novembrī (turpmāk tekstā – "7. protokols") [28], 1. panta.

90. Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir noteikusi, ka gadījumos, kad izraidīšana var apdraudēt ārvalstnieka tiesību uz ģimenes dzīvi neaizskaramību, kas paredzētas ECPAK 13. pantā saistībā ar tās 8. pantu, dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt attiecīgajai personai iespēju efektīvi apstrīdēt šādu pasākumu un garantēt, ka iestāde, kas nodrošina atbilstošas neatkarības un objektivitātes garantijas, izvērtē padziļināti un ar pietiekamām procesuālajām garantijām visus pasākuma būtiskos aspektus [29].

91. Eiropas Cilvēktiesību tiesa uzskata, ka, ja tiek izdots rīkojums par izraidīšanu, pamatojoties uz valsts drošības apsvērumiem, noteikti procesuāli ierobežojumi var būt nepieciešami, lai nodrošinātu, ka jebkāda informācija, kas var kaitēt valsts drošībai, netiek izpausta un ka neatkarīgā iestāde, kas skata apelācijas sūdzību par izraidīšanas lēmumu, var būt spiesta piešķirt kompetentajām valsts iestādēm plašu rīcības brīvību šajā jomā. Turklāt šī pati tiesa uzskata, ka šādi ierobežojumi nevar nekādā gadījumā attaisnot visu tiesību aizsardzības līdzekļu liegumu, ja kompetentā valsts iestāde izvēlas atsaukties uz valsts drošības jēdzienu [30].

92. Standarts, saskaņā ar kuru Eiropas Cilvēktiesību tiesa konkrēti izvērtē izraidīšanas pasākumu atbilstību ECPAK 13. pantam, ietver vispirms prasību, saskaņā ar kuru, pat ja tiek apgalvots valsts drošības aizskārums, efektīvas pārsūdzības garantija paredz vismaz, ka neatkarīgā iestāde, kas skata apelācijas sūdzību, tiktu informēta par strīdīgā lēmuma pamatojumu, pat ja tas nav pieejams publiski. Šai iestādei ir jābūt tiesībām noraidīt kompetentās valsts iestādes apgalvojumu par draudiem valsts drošībai, ja tā nospriež, ka tas ir patvaļīgs vai ļaunprātīgs. Turklāt ir jāpastāv noteikta veida uz sacīksti balstītam procesam, kurš, ja nepieciešams, var noritēt ar īpaša pārstāvja, kuram ir pielaide valsts noslēpumam, piedalīšanos. Turklāt neatkarīgajai iestādei ir jāizvērtē, vai strīdīgais pasākums aizskar ieinteresētās personas tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību un, ja tas tiek konstatēts, tad, vai ir rasts taisnīgs līdzsvars starp vispārējām interesēm un personas tiesībām [31].

93. Ir jānorāda, ka, vērtējot tikai no ECPAK 8. panta skatpunkta, Eiropas Cilvēktiesību tiesas noteiktās procesuālās garantijas būtībā ir līdzīgas [32].

94. Visbeidzot attiecībā uz 7. protokola 1. pantu es vēlos norādīt, ka tajā nav paredzētas būtiski atšķirīgas garantijas no tām, kas izriet no ECPAK 8. un 13. panta, tādēļ ka 8. un/vai 13. panta pārkāpuma konstatējums automātiski nozīmē 7. protokola 1. panta pārkāpumu [33].

27 — Skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2002. gada 20. jūnija spriedumu lietā *Al-Nashif* pret Bulgāriju, 2010. gada 11. februāra spriedumu lietā *Raza* pret Bulgāriju, 2010. gada 2. septembra spriedumu lietā *Kaushal* un citi pret Bulgāriju, kā arī 2011. gada 26. jūlija spriedumu lietā *Liu* pret Krieviju.

28 — Skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006. gada 12. oktobra spriedumu lietā *Kaya* pret Rumāniju, 2008. gada 24. aprīļa spriedumu lietā *C.G.* un citi pret Bulgāriju, kā arī 2011. gada 15. februāra spriedumu lietā *Geleri* pret Rumāniju. Lai gan 7. protokols nav piemērojams attiecībā uz Apvienoto Karalisti, man šķiet noderīgi minēt ar to saistīto judikatūru pilnīga priekšstata izveidošanas nolūkā.

29 — Skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas iepriekš minētos spriedumus lietā *Al-Nashif* pret Bulgāriju (133. punkts), lietā *C.G.* un citi pret Bulgāriju (56. punkts), lietā *Kaushal* un citi pret Bulgāriju (35. punkts), kā arī lietā *Liu* pret Krieviju (99. punkts).

30 — Skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas iepriekš minētos spriedumus lietā *Al-Nashif* pret Bulgāriju (136. un 137. punkts), lietā *C.G.* un citi pret Bulgāriju (57. punkts), kā arī lietā *Kaushal* un citi pret Bulgāriju (36. punkts).

31 — Skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas iepriekš minētos spriedumus lietā *Al-Nashif* pret Bulgāriju (137. punkts), lietā *C.G.* un citi pret Bulgāriju (57. punkts), lietā *Kaushal* un citi pret Bulgāriju (36. punkts), kā arī lietā *Liu* pret Krieviju (99. punkts).

32 — Skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas iepriekš minētos spriedumus lietā *Al-Nashif* pret Bulgāriju (123. un 124. punkts), lietā *C.G.* un citi pret Bulgāriju (40. punkts), lietā *Kaushal* un citi pret Bulgāriju (29. punkts), kā arī lietā *Liu* pret Krieviju (87. un 88. punkts).

33 — Skat. 28. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

95. Apskatītajās lietās Eiropas Cilvēktiesību tiesa bija spiesta konstatēt valsts struktūru īstenotās tiesas kontroles neesamību vai tās pilnībā formālo raksturu, jo vai nu šīm struktūrām nebija pietiekams informācijas apjoms, lai pārbaudītu, vai apgalvojums, saskaņā ar kuru sūdzības iesniedzējs rada risku valsts drošībai, ir vai nav pierādīts [34], vai arī tās tika uzskatītas par nekompetentām īstenot šādu kontroli [35].

96. Vispirms Eiropas Cilvēktiesību tiesa prasa, lai izraidīšanas pasākumi tiktu pakļauti neatkarīgai un stingrai tiesu kontrolei. Turklāt šādai kontrolei ir jānoris procesa ietvaros, kas tādā vai citādā veidā garantē sacīkstes principu. Šajā ziņā tiesa atsaucas uz risinājumu, kas ietver īpaša pārstāvja ar pielaidi valsts noslēpumam izraudzīšanu.

97. Apstāklis, uz kuru ir norādījusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa noteiktās lietās, ka sūdzības iesniedzējiem netiek paziņoti fakti, kas viņiem tiek pārmesti [36], man nešķiet noteicošs, izvērtējot, vai sūdzības iesniedzējiem bija pietiekamas garantijas pret patvaļu. Tātad šajās lietās ECPAK 8. un 13. panta pārkāpuma konstatējums, man šķiet, izriet no tā, ka sūdzības iesniedzējiem pārmestās informācijas nepaziņošana netika sabalansēta ne ar neatkarīgu un stingru tiesas kontroli attiecībā uz valsts drošības draudiem, ne arī ar uz patiesas sacīkstes principa balstītu procesu.

98. Ievērojot Eiropas Cilvēktiesību tiesas tādējādi definēto standartu attiecībā uz procesuālajām garantijām, kas ir piemērojamas izraidīšanas vai ieceļošanas atteikuma pasākumiem, es uzskatu, ka Apvienotās Karalistes izveidotā procesuālā sistēma attiecīgajā jomā var nodrošināt interešu, kas saistītas, no vienas puses, ar Savienības pilsoņa procesuālajām tiesībām un, no otras puses, valsts drošību, taisnīgu līdzsvaru.

99. Kā Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi attiecībā uz lietām, kurās bija iesaistīta Apvienotā Karaliste, *SIAC* ir pilnībā neatkarīga tiesu iestāde, kurai tiek sniegta pilnīga informācija par faktiem, kas tiek pārmesti personai, kurai tiek piemērots izraidīšanas pasākums, un pilnībā spējīga atcelt šādu pasākumu, ja šīs personas radītais drauds valsts drošībai nav pienācīgi pierādīts. Šajā ziņā tā izvērtē visas gan slepenās, gan nekonfidenciālās ziņas par attiecīgajiem pierādījumiem, nodrošinot, ka nekāda informācija netiek nevajadzīgi izpausta sūdzības iesniedzējam [37]. Šī tiesa arī uzskatīja, ka īpašajiem advokātiem atzītās pilnvaras uzklausīt apsūdzošās liecības par nepieciešamību noteikt tām konfidenciālu raksturu un lūgt pēc tam tiesnesim izpaust papildu informāciju var vairot garantijas [38] un veicināt iespējamo kļūdu, kuras *SIAC* varētu pieļaut, balstoties uz konfidenciāliem pierādījumiem, riska mazināšanu [39].

100. Ievērojot iepriekš minēto un rīcības brīvību, kas ir jāatzīst dalībvalstīm, nosakot atbilstošas procesuālas garantijas, lai nodrošinātu dažādo saistīto interešu līdzsvaru, es uzskatu, ka Apvienotās Karalistes ieviestās procesuālās normas piedāvā valsts tiesnesim nepieciešamos līdzekļus, lai nodrošinātu atbilstošu procesuālā taisnīguma līmeni.

101. Šajā ziņā ir jānorāda, ka, ciktāl princips paredz, ka Savienības pilsonim ir jāsaņem precīzs un pilnīgs viņa ieceļošanas atteikuma vai izraidīšanas lēmuma pamatojums, valsts tiesai, piemērojot samērīguma principu, ir jāpielieto visi tās rīcībā esošie procesuālie līdzekļi, lai valsts drošības pamatojuma izpaušanu pielāgotu valsts drošības prasībām.

34 — Skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *C.G.* un citi pret Bulgāriju (minēts iepriekš, 47. punkts).

35 — Šajā ziņā skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas iepriekš minētos spriedumus lietā *Raza* pret Bulgāriju (54. punkts), kā arī lietā *Liu* pret Krieviju (89. un 91. punkts).

36 — Skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas iepriekš minētos spriedumus lietā *C.G.* un citi pret Bulgāriju (46. un 60. punkts), kā arī lietā *Liu* pret Krieviju (90. punkts).

37 — Šajā ziņā skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2009. gada 19. februāra spriedumu lietā *A.* un citi pret Apvienoto Karalisti (219. punkts), kā arī 2012. gada 17. janvāra spriedumu lietā *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (220. punkts).

38 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *A.* pret Apvienoto Karalisti, (minēts iepriekš, 219. punkts).

39 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *Othman (Abu Qatada)* pret Apvienoto Karalisti (minēts iepriekš, 223. punkts).

102. Ņemot vērā šos apsvērumus, es ierosinu Tiesai interpretēt Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punktu, lasot to kopā ar Hartas 47. pantu un LESD 346. panta 1. punkta a) apakšpunktu, tādējādi, ka tas ļauj dalībvalstij, izņēmuma gadījumos, kurus pienācīgi pamato nepieciešamība nodrošināt valsts drošību, un īstenojot tiesas kontroli, atteikt izpaust Savienības pilsonim lēmuma par viņa izraidīšanu valsts drošības pamatojumu gan detalizētā, gan kopsavilkuma veidā, ja valsts procesuālajās tiesībās ir ietverti mehānismi, kas ļauj sabalansēt, no vienas puses, leģitīmās bažas par drošību, kuras ir saistītas ar attiecīgā lēmuma pieņemšanai vērā ņemtās informācijas iegūšanas veidu un avotiem, un, no otras puses, nepieciešamību nodrošināt lietas dalībniekam procesuālās tiesības pietiekamā apjomā. Valsts tiesai, piemērojot samērīguma principu, ir jāpiemēro visi tās rīcībā esošie procesuālie līdzekļi, lai valsts drošības pamatojuma izpaušanas līmeni pielāgotu ar valsts drošību saistītām prasībām.

103. Pretēji *ZZ*, Komisijas un EBTA Uzraudzības iestādes apgalvotajam – es neuzskatu, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesas iepriekš minētā sprieduma lietā *A*. un citi pret Apvienoto Karalisti sekas varētu būt tādas, ka tiek grozīts iepriekš aprakstītais standarts attiecībā uz lēmumiem par Savienības pilsoņu ieceļošanas atteikumu vai izraidīšanu, kas pieņemti, pamatojoties uz valsts drošības apsvērumiem. Precīzāk, es neuzskatu, ka šis spriedums uzliek šajā jomā pienākumu piemērot principu, saskaņā ar kuru šīm personām vismaz un bez iespējamiem izņēmumiem būtu jāpaziņo – pat ja ar valsts drošību saistītās prasības ir tam pretējas – pret viņām vērsto valsts drošības apsvērumu būtība.

104. Manuprāt, vispirms ir svarīgi precizēt, ka minētais spriedums ir īpatnējs ar to, ka tas nosaka nepieciešamās prasības attiecībā uz ECPAK 5. panta 4. punktu saistībā ar ārvalstnieku, kas tiek turēti aizdomās par terorismu, aizturēšanu. Pamatā bija Apvienotās Karalistes tiesību akti, kas ļāva šādas personas aizturēt bez procesa un uz nenoteiktu laiku, kamēr tiek pieņemts lēmums par viņu izraidīšanu.

105. ECPAK 5. panta 4. punkts ir speciālā tiesību norma attiecībā pret tās 13. panta vispārējām prasībām [40]. Piemērojot ECPAK 5. panta 4. punktu, Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka konfidenciālas informācijas izmantošana var būt nepieciešama, ja ir skarta valsts drošība, precizējot, ka tas tomēr nenozīmē, ka valsts iestādes izbēg no iekšējās tiesu kontroles, ja tās apstiprina, ka lieta ir saistīta ar valsts drošību vai terorismu [41].

106. Savā spriedumā lietā *A*. un citi pret Apvienoto Karalisti Eiropas Cilvēktiesību tiesa iedibināja, ka, "ņemot vērā lietas apstākļus un sūdzības iesniedzējiem noteiktajām pamattiesībām radītās dramatiskās sekas, kuras izraisīja brīvības atņemšana sūdzības iesniedzējiem – kas tajā laikā varēja šķist, ka ir uz nenoteiktu laiku, [ECPAK] 5. panta 4. [punktam] ir jāietver garantijas, kas būtībā ir vienādas ar tām, kuras nostiprinātas krimināltiesību jomā [tās] 6. panta 1. [punktā]" [42].

107. Precīzāk attiecībā uz prasībām, kas izvirzītas kriminālprocesa jomā, no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras izriet, ka "[ECPAK] 6. pantā paredzētās tiesības uz taisnīgu kriminālprocesu ietver tiesības uzzināt visus būtiskos gan apsūdzošos, gan attaisnojošos pierādījumus, kas ir apsūdzību uzturošās iestādes rīcībā" [43]. Šī tiesa tomēr uzskata, ka "nereti var būt nepieciešamība sabiedrības interešu vārdā neatklāt noteiktus pierādījumus aizstāvībai" [44]. Tā ir norādījusi šajā ziņā, ka tiesības uzzināt būtiskos pierādījumus nav absolūtas [45] un ka "tiesības uz procesu, kas pilnībā balstīts uz sacīkstes principu, var tikt ierobežotas tiktāl, ciktāl tas ir strikti nepieciešams, lai aizsargātu tādas svarīgas sabiedrības intereses kā valsts drošība, nepieciešamība saglabāt slepenībā policijas izmeklēšanas metodes vai trešo

40 — Skat. iepriekš minētos Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumus lietā *Chahal* pret Apvienoto Karalisti (126. punkts), kā arī *A*. un citi pret Apvienoto Karalisti (202. punkts).

41 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *Chahal* pret Apvienoto Karalisti (minēts iepriekš, 131. punkts).

42 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *A*. un citi pret Apvienoto Karalisti (minēts iepriekš, 217. punkts).

43 — Turpat (206. punkts).

44 — Turpat.

45 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2000. gada 16. februāra spriedumu lietā *Jasper* pret Apvienoto Karalisti (52. punkts), kā arī 2010. gada 18. maija spriedumu lietā *Kennedy* pret Apvienoto Karalisti (187. punkts un tajā minētā judikatūra).

personu pamattiesību aizsardzība”[46]. Eiropas Cilvēktiesību tiesa tomēr ir norādījusi, ka, “ja ir vēlēšanās nodrošināt apsūdzētajam taisnīgu procesu, visas grūtības, kas tiek radītas aizstāvībai, ierobežojot apsūdzētā tiesības, ir pietiekamā mērā jāsabalansē ar tiesā notiekošo procesu”[47]. Tātad tā izvērtē, vai process, vērtējot to kopumā, bija taisnīgs[48], vai arī, “ciktāl esošie kompensējošie pasākumi varēja labot sacīkstes daļēju trūkumu procesā”[49]. Visbeidzot Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir uzsvērusi, ka notiesāšana nevar tikt balstīta tikai vai noteicošā mērā uz konfidenciāliem pierādījumiem, kuru saturs nevienā procesa stadijā netiek paziņots apsūdzētajam vai viņa pārstāvim[50].

108. Piemērojot ECPAK 5. panta 4. punkta ietvaros garantijas, kas būtībā ir vienādas ar tās 6. panta 1. punktā paredzētajām garantijām krimināltiesību jomā, Eiropas Cilvēktiesību tiesa iepriekš minētajā spriedumā lietā *A*. un citi pret Apvienoto Karalisti uzskatīja, ka “ir jānodrošina, ka par iespējamajiem nodarījumiem un pierādījumiem pret katru prasītāju, ciktāl tas iespējams bez valsts drošības vai citu personu drošības apdraudēšanas, atklājama pēc iespējas plašāka informācija”[51]. Šī tiesa uzskata, ka, “ja attiecīgās informācijas pilnīga izpaušana bija liegta, ir jāievēro [ECPAK] 5. panta 4. punkts, kurā noteikts, ka šāda ierobežojuma radītie trūkumi bija jāsabalansē tādējādi, ka katrai ieinteresētajai personai bija iespēja efektīvi apstrīdēt pret viņu vērstās apsūdzības”[52].

109. Izvērtējot *SIAC* likumā paredzēto procesu attiecībā uz šīm prasībām, Eiropas Cilvēktiesību tiesa – uzsverot, ka “*SIAC* bija vispiemērotākā, lai nodrošinātu, ka nekāda informācija netiek nevajadzīgi noslēpta no aizturētajiem”[53], un izceļot īpašo advokātu “svarīgo lomu”[54] – uzskatīja, ka šie pēdējie “varēja efektīvi izpildīt [viņu] uzdevumus tikai tad, ja aizturētie bija saņēmuši pietiekamu informācijas apjomu par pret viņiem vērstajām apsūdzībām, lai varētu aizturētajiem sniegt derīgus norādījumus”[55]. Tā arī uzskatīja, ka “gadījumos, kad nekonfidenciāla informācija bija tikai vispārīgi pieņēmumi un kad *SIAC* bija balstījusies tikai vai noteicošā mērā uz slepeniem dokumentiem, lai apstiprinātu apliecinājuma izdošanu vai paturēt sūdzības iesniedzējus apcietinājumā, ECPAK 5. panta 4. punkta prasības nebija izpildītas”[56].

110. Patiesi, ja mēs vērtētu pamatlietu attiecībā uz tādējādi ECPAK 5. panta 4. punkta ietvaros noteiktajām prasībām, būtu grūti izdarīt secinājumus par procesa taisnīgumu. Tātad ir skaidrs, ka *ZZ* bija saņēmis tikai nelielu informācijas apjomu par pret viņu vērstajiem iebildumiem un ka būtiskie iemesli, kas pamato izraidīšanu, tika saglabāti konfidenciāli visā *SIAC* procesa laikā. Pat, kā šī tiesa ir atzinusi, tikai konfidenciālajā nolēmumā izskaidroto iemeslu dēļ tā uzskatīja, ka *ZZ* personiskā rīcība radīja patiesus, esošus un pietiekami nopietnus draudus būtiskām sabiedrības interesēm, proti, valsts drošībai, un ka tās ir pārākas par *ZZ* tiesībām dzīvot kopā ar savu ģimeni Apvienotajā Karalistē[57].

46 — Skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *A*. un citi pret Apvienoto Karalisti (minēts iepriekš, 205. punkts un tajā minētā judikatūra).

47 — Turpat.

48 — Turpat (208. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 — Turpat (207. punkts).

50 — Turpat (206. un 208. punkts un tajos minētā judikatūra).

51 — Turpat (218. punkts).

52 — Turpat.

53 — Turpat (219. punkts).

54 — Turpat (220. punkts).

55 — Turpat.

56 — Turpat.

57 — Spriedums lietā *ZZ* pret *Secretary of State for the Home Department* (minēts iepriekš 11. zemsvītras piezīmē, 20. punkts). Es tomēr vēlos norādīt, ka atklātajā nolēmumā jau bija vairāki nopietni iebildumi, kurus *ZZ* varēja izskaidrot procesa laikā. No tā izriet, ka sūdzības iesniedzējam paziņotajos secinājumos tika apgalvots, ka viņš bija iesaistīts *Groupe Islamique Armé* (Bruņoto Islāmistu grupa, *GIA*) un teroristiskās darbībās. It īpaši tajā bija atklāts, ka viņš ir vai bija īpašnieks lietām, kuras tika atrastas Beļģijā telpās, kuras īrēja zināms ekstrēmists un kur tostarp tika atrasti ieroči un munīcija. Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka sūdzības iesniedzējs bija paudis viedokli par citiem apgalvotajiem faktiem, kā, piemēram, saziņu un atbalsta sniegšanu noteiktām personām, kā arī būtisku naudas summu piederību.

111. Tomēr es nedomāju, ka Hartas 47. pantā ir noteikta prasība, ka garantijas, kas ir tikpat stingras kā tās, kuras izriet no ECPAK 6. panta 1. punkta regulējuma krimināltiesību jomā, ir piemērojamas pēc analoģijas, apstrīdot izraidīšanas pasākumus. Manuprāt, ir leģitīmi, ka šīs prasības, pamatojoties uz kurām process varētu vai nevarētu tikt uzskatīts par taisnīgu, var mainīties atkarībā no apstrīdētā lēmuma un lietas apstākļiem [58]. Es tādējādi saprotu, ka tad, kad Eiropas Cilvēktiesību tiesa saskārās ar aizturēšanas gadījumiem, tā noteica augstāku procesuālo tiesību standartu nekā to, kuru tā piemēroja, kad tā vērtēja izraidīšanas lēmumu atbilstību ECPAK 8. un 13. pantam. Es turklāt norādu, ka tā savā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Othman (Abu Qatada)* pret Apvienoto Karalisti skaidri norādīja, ka tās pamatojums iepriekš minētās lietas spriedumā *A*. un citi pret Apvienoto Karalisti nav vispārēji piemērojams, apliecinot, ka viens un tas pats valsts process attiecībā uz tā taisnīgumu var tikt novērtēts citādāk, ņemot vērā šī vērtējuma kontekstu [59].

112. Es arī vēlos norādīt, ievērojot šo pašu domu gaitu, kas akcentē piemērojamo standartu mainīgumu atkarībā no konteksta, ka pamatlietā aplūkojamās valsts procesuālās sistēmas specifika tāpat kā apstāklis, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir saistīts ar Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos un uzturēšanās tiesībām, manuprāt, nepieļauj piemērot pēc analoģijas Tiesas apsvērumus iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation*/Padome un Komisija. Šajā spriedumā Tiesa attiecībā uz tiesībām uz aizstāvību un uz efektīvu aizsardzību tiesā noteica piemērojamās prasības naudas līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšanas pasākumiem, un tas tika izdarīts, ievērojot īpašo procesuālo kontekstu, kādā šie pasākumi tika pieņemti. Tas neliedz norādīt, ka minētajā spriedumā Tiesa papūlējās norādīt, ka "dažu elementu paziņošana [..] ieinteresētajām personām var būt pretrunā primāriem apsvērumiem, kas ir saistīti ar drošību vai Kopienas un tās dalībvalstu starptautisko attiecību vadību" [60].

113. Visbeidzot es atbildēšu uz EBTA Uzraudzības iestādes izvirzīto argumentu, ka nav atbilstoši, ka, piemērojot Lordu palātas judikatūru [61], persona, kura ir pakļauta "control order" ("kontroles rīkojumam") saskaņā ar 2005. gada likumu par terorisma novēršanu (*Prevention of Terrorism Act 2005*), varētu uzzināt pret viņu vērstos būtiskos apgalvojumus, kamēr Savienības pilsonim, par kuru ir pieņemts lēmums par izraidīšanu, varētu būt liegta šāda izpaušana.

114. Kā es jau esmu iepriekš norādījis, es uzskatu, ka valsts drošības pamatojuma izpaušanas līmenis var mainīties atkarībā no procesuālā konteksta, kurā apstrīdētais lēmums tika pieņemts, un atkarībā no attiecīgo pasākumu rakstura. "Control orders" ir pasākumi, kas dažādos veidos ierobežo par terorismu aizdomās turēto personu brīvību, piemēram, attiecībā uz viņu dzīvesvietu, viņu pārvietošanos, viņu attiecībām un sakaru līdzekļu izmantošanu. Šie pasākumi, kad tiek piemēroti to vissmagākie veidi, var radīt sekas, kas ir līdzīgas aizturēšanas pasākumiem. Tādējādi "control orders" ir īpaša pasākumu kategorija, kas, manuprāt, nav salīdzināma ar lēmumiem par izraidīšanu, kas pieņemti atbilstoši Direktīvai 2004/38. Katrā ziņā fakts, ka valsts tiesa uzskata par lietderīgu attiecināt uz pasākumiem, kas nav aizturēšana, piemērojot valsts tiesību aktu, kura mērķis ir novērst teroristiskas darbības, Eiropas Cilvēktiesību tiesas standartu, kas definēts tās iepriekš minētajā spriedumā lietā *A*. un citi pret Apvienoto Karalisti, pats par sevi neradīs ietekmi uz procesuālo prasību līmeni, kas, manuprāt, īstenojot Savienības tiesības, izriet no Direktīvas 2004/38 30. panta 2. punkta, lasot to kopā ar Hartas 47. pantu un LESD 346. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

58 — Šajā ziņā skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *Kennedy* pret Apvienoto Karalisti (minēts iepriekš, 189. punkts).

59 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (minēts iepriekš, 223. punkts).

60 — 342. punkts.

61 — *Secretary of State for the Home Departments* pret *AF* un citiem (2009) *UKHL 28*, pieejams interneta vietnē: http://www.bailii.org/uk/cases/UKHL/2009/28.html.

IV – Secinājumi

115. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, iesaku Tiesai uz *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 30. panta 2. punkts, lasot to kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu un LESD 346. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj dalībvalstij, izņēmuma gadījumos, kurus pienācīgi pamato nepieciešamība nodrošināt valsts drošību, un īstenojot tiesas kontroli, atteikt izpaust Savienības pilsonim lēmuma par viņa izraidīšanu valsts drošības pamatojumu gan detalizētā, gan kopsavilkuma veidā, ja valsts procesuālajās tiesībās ir ietverti mehānismi, kas ļauj sabalansēt, no vienas puses, leģitīmās bažas par drošību, kuras ir saistītas ar attiecīgā lēmuma pieņemšanai vērā ņemtās informācijas iegūšanas veidu un avotiem, un, no otras puses, nepieciešamību nodrošināt lietas dalībniekam procesuālās tiesības pietiekamā apjomā.

Valsts tiesai, piemērojot samērīguma principu, ir jāpiemēro visi tās rīcībā esošie procesuālie līdzekļi, lai valsts drošības pamatojuma izpaušanas līmeni pielāgotu prasībām, kas saistītas ar valsts drošību.